

תולדות

הרמז במילה "תולדת" – אחד מלא ואחד חסר

ואלה תולדות יצחק בן אברהם.... (כה, יט)

האופן שבו נכתבה המילה "תולדת" בפסוק, טומנת בתוכה רמז נפלא, שכן "תולדת" נכתבה באופן לא מלא ולא חסר, כי בכתיב מלא צריך היה להכתב "תולדות", ובכתיב חסר "תלדת", וכאן נרמז מה שפירש רש"י על אתר: "ואלה תולדות: יעקב ועשו האמורים בפרשה, דהיינו: אחד מלא ואחד חסר.

ושלל לא יחסר בשם "מגיד צדק" הגדה של פסח

מעלת התפילה

ויצטר יצחק לה' לנכח אשתו פי עקרה הוא ויצטר לו ה' ופתר רבקה אשתו (כה, כא)

למה נמשלו ישראל לתולעת? לומר לך: מה תולעת הזו אינה מכה את הארזים אלא בפייה, והיא רכה ומכה את הקשה, כך אין להם לישראל אלא תפלה. שהאמות נמשלו כארזים, שנאמר: הנה אשור ארז בלבנון (יחזקאל לא, ג). ואומר: וישבר ה' את ארזי הלבנון (תהלים כט, ה). וכשהן מתגברים עליהם, חוזרים בתשובה וצוּעִים ומתפללים. (תנחומה בשלח סימן ט)

מבואר במדרש, שהמשילו את כלל ישראל לתולעת, ואם נשווה את חוזק התולעת כנגד הארז, נחשוב כי אין לה כל סיכוי לגבור עליו, אולם, בכח שניתן לה בפה, מצליחה התולעת הזעירה להכניע ארז עצום וחזק. כך כלל ישראל, יש להם כח לנצח את הגויים בכח שבפיהם, בתפילה. ומאחר וגדול כוחה של התפילה, היצר הרע מנסה בכל כחו להטריד את לב האדם במחשבות זרות מדי עמדו בתפילה לפני ה'.

להתענג כתענוגים

ביד האדם לשנות הגזירה לטוב או למוטב

ויצא הראשון אדםנוני (כה, כה)

אמרו חז"ל במדרש "אדםנוני", מוכן לשפיכות דמים, הקשה המגיד מדובנא (בפירוש על מגילת רות), כיון שעשו מוכרח להיות שופך דמים מדוע יענש על כך? אלא, עשו נולד הראשון הבכור ומוכן לעבודת המקדש, לכן נולד במזל המורה על דם והוא דם הקרבנות, וזה כונת הפסוק "ויצא הראשון" כיון שהוא ראשון נולד "אדםנוני". אולם אחר שמאס בעבודה ומכרה ליעקב אחיו, לא נשאר לפניו עוד למלאת ידיו על פי מזלו אלא להיות רוצח, ולכן יענש על כך.

אוצרות התורה

ויקרא שמו יעקב (כה, כו)

ויקרא שמו יעקב פירש רש"י: הקב"ה

מנין דרשו חז"ל שלא יצחק היה זה שנתן ליעקב את שמו אלא הקב"ה? מפרש בספר "דרוש וחידוש" על התורה: השם "יעקב" אף שהוא נקרא על שם אחיזת העקב, ודאי שורשו העיקר הוא על שם העתיד, וכמו שאמר עשו עצמו (לקמן כז, לו) "הכי קרא שמו יעקב ויעקבני זה פעמיים". ואף שהיה יצחק אבינו נביא, מכל מקום שני דברים אלו: מכירת הבכורה וליקחת הברכות, נעלמו ממנו, לכן לא יתכן שקרא לו יצחק את שמו יעקב על שם העתיד, שכאמור נעלם מידיעתו, לכן דרשו חז"ל כי בהכרח הקב"ה היה זה שקראו כן.

טללי אורות "שנים מקרא" בשם "דרוש וחידוש"

ישראל נמשלו לכוכבי השמים ולחול הים

והרבייתי את נרצץ פכוכבי השמים (כו, ד)

עם ישראל נמשלים, במקומות שונים לכוכבי השמים ולחול אשר על שפת הים. ואומרת הגמרא (מגילה טז). שכאשר עם ישראל עולים, הריהם נמשלים לכוכבים וכשהם יורדים חלילה, נמשלים לעפר ולחול הים. הכוכבים בשמים נראים 'פזורים', כל אחד בפני עצמו, שהרי אלפי קילומטרים מפרידים בין כוכב לכוכב. גרגרי חול לעומת זאת, נראים כ'דבוקים' זה בזה, אחוזים יחד, כסמל האחדות, אך האמת הפוכה, הכוכבים מאוגדים בקבוצות קבוצות סביב הכוכב הגדול והמאיר שבכולם, דוגמת מערכת השמש. ואלו חול הים, כל גרגר לעצמו הוא, וכל רוח מצויה מפריחה אותו ממקומו. כך עם ישראל, כאשר הם מצויים 'למטה', בדרגה נמוכה, הריהם כמו החול, ללא אחדות, וכל רוח מצויה מפריחה. אך כשהם באחדות, דהיינו כולם מסתובבים סביב התורה והיא המאחדת אותם, הם למעלה, בדרגה גבוהה.

ומתוך האור בשם "הרב ישראל מטשורקטוב"

לא להתיאש

ואתגרי בן יצא אחיו וידו אתות בעקב עשו (כה, כו)

מאבק איתנים התחולל בקרבה של רבקה אמנו. כל אחד משני העוברים שהיו בבטנה רצה לזכות בבכורה, כשעברה על יד בתי כניסיות ובתי מדרשות פרכס יעקב לצאת, לזכות בבכורה, שכן אז התגבר כוחו של יעקב, וכשעברה ליד בית עבודת אלילים היה עשו מפרסם לצאת שכן אז גבר כוחו שלו. בסופו של דבר גבר כוחו של עשו, והוא שיצא ראשונה. היה זה עשו שזכה בבכורה. מה רצה, איפוא, יעקב להשיג, כאשר אחז בידו

אליו עשו לאחר מכן, והיינו דאמר יצחק לעשו בא אחיך במרמה וכדפרש"י בחכמה, ורמז על כך כי במרמה בגימטריא אפיקומן, וכיון שבא באפיקומן אסור לו לאכול, והיא חכמתו כדי שישארו הברכות בידו.

המאור שכתורה בשם "פרדס יוסף"

הלכה: במצות "טועמיה" מתבשילי שבת

כתב המ"ב (סימן רנ סק"ב): מצוה לטעום מכל תבשיל בערב שבת כדי לתקנן יפה כהוגן, ובפסקי תשובות (אות ז') כתב: והוא דוגמת אדם המכין סעודה למלך שטועם התבשילין אם הם טובים או חסרים איזה תבלין, וזוה מראה שברצונו לקבל פני המלך בסבר פנים יפות, ומובא בראשונים בשם ירושלמי שהמקיימו זוכה שמאריכין לו ימיו ושנותיו, מנהג צדיקים לומר "טועמיה חיים זכו" בשעת הטעימה. והנה, כהיום אין נוהגין לטעום מכל תבשיל, והטעם משום שסומכים על הנשים המבשלות שמשגיחות לבדוק שהמאכל מתוקן כהוגן, וכדי לקיים ענין "טועמיה" מסתפקים בטעימה מתבשיל אחד.

פסקי תשובות "הלכות שבת"

פתגם: כל יהודי חביב אצל הקב"ה הרבה יותר, מחביבותו של בן יחיד שנולד להורים לעת זקנתם.

הבעל שם טוב

חקירה: ברי ושמא: ברי הוא נאמנות ובירור, או שמועיל רק משום ששמא לא נחשב טענה (הנהגה), (קובץ שיעורים כתובות כו: הנהגה, רבינו יונה המובא ספר "קובץ יסודות וחקירות" בו: בירור)

סיפור: קל וחומר לשם מה: בן אדם ביקר אצל רבי שמחה, רבה של דווינסק, וביקש ממנו ברכה, דחהו רבי מאיר שמחה ואמר, כי ברכתו אינה כדאית ואין לה ערך, אע"פ כן, לא הירפה הלה, הלא אמרו חז"ל: "אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך", ואם ברכת הדיוט כך, קל וחומר ברכת אדם גדול כרבינו. אם כן, השיב רבי מאיר שמחה, למה לך להזדקק לברכה שלי בסיוע קל וחומר, בזמן שאתה יכול להסתפק בברכה שלך בלי קל וחומר!

שבת שלום!

יוצא לאור לרפואה שלימה של ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, רפאל יהודה בן מלכה, בנימין יעקב בן זוהרית רות.

מזל טוב טוב ליום ההולדת של בני אליאב

יוסף גרמון כולל עקס לע בען

לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:

germon73@hotmail.fr

ניתן למצוא את העלון באתר

www.kollel-aixlesbains.fr

בעקבו של עשו, והלא כבר זכה עשו בבכורה. אלא שבעבודת ה' יש ללכת בעקשנות ובנחישות, ולא להתנאש גם כאשר המצב נראה ברור על פי טבע כאבוד וכבלתי אפשרי. שכן הקב"ה דורש את הלב והעמל, וכמו שלמדו חז"ל: כי "לפום צערא אגרא" (אבות ה, כה) ואמנם, הועיל עמלו וצערו של יעקב אבינו, התגלגל הדבר ועשו מכר את הבכורה וזכה בה יעקב שלא כדרך הטבע. זכה יעקב בבכורה שבה נכסף לה. שכן עבודתו ועמלו היו שלא כדרך הטבע.

טללי אורות בשם "אדמו"ר מללוב"

האיך תחול הברכה על יעקב?

ורבקה אָמְרָה אֵל יַעֲקֹב בְּנָה לְאִמִּי....(כו, ו)

בספר "נימוקי" הרדב"ז הקשה, האיך תחול הברכה על יעקב הרי כוונתו לברך את עשו א"כ מה יועיל שיקח את הברכה במרמה? וביאר זאת באופן נפלא: מדיוק הפסוקים נראה שיצחק התסתפק וברך על דעת שמי שנמצא כאן יבורך. וכך הם מהלך הדברים: יעקב מגיע אל אביו "ויבא אל אביו ויאמר אבי" כדי לעורר רחמנות האב על הבן. "ויאמר הנני מי אתה בני", "ויאמר אנכי עשו בכרך" (כדפרש"י). "ויאמר יצחק אל בנו" כתיב סתם בנו. "מה זה מהרת למצא בני", ויאמר כי הקרה ה' אלוקיך לפני". וכיון שהזכיר ה' נכנס בלבו של יצחק כי הוא יעקב כי עשו לא יוציא מפיו את ה'. לפיכך כתוב בפסוק הבא "ויאמר יצחק אל יעקב" ולא כתוב סתם "אל בנו" כדלעיל. "גשה נא ואמושך בני האתה זה בני עשו אם לא" בלשון שאלה. "ויגש יעקב אל יצחק אביו וימשהו ויאמר הקול קול יעקב והידיים ידי עשו ולא הכירו כי היו ידי וכו' " וע"כ היה מסתפק אם הוא יעקב או עשו והסכים בדעתו לברך סתם ומי שהוא יחול עליו הברכות. "ויברכהו" על כל האופנים יהיה מי שיהיה יחול עליו הברכות.

להתעורר באהבתך

למה יעקב הוסיף יין?

ויאמר הגִּישָׁה לִי וְאֶכְלָה מֵצֵיד בְּנִי לְמַעַן תִּבְרַכֶּךָ נַפְשִׁי וַיִּגֹּשׁ לוֹ וַיֵּאכֶל וַיָּבֵא לוֹ יַיִן וַיִּשֶׁת (כו, כה)

וכיון שלא ביקש יין כי אם שיעש לו מטעמים כדי לאכול, וכך גם צייתה אותו אמו רבקה שיעשה מטעמים ויביא לפני אביו לאכול, מה ראה יעקב על ככה להוסיף לו מדעתו ולהגיש לו יין כדי לשותת, וביאר זה בדעת זקנים שמיכאל המלאך הביא לו יין מגן עדן. ברם יש לפרש להמבואר ברש"י שאותו היום פסח היה, והביא לו הגדי כדי לצאת בו קרבן פסח, וא"כ שפיר הביא לו יין כדין ארבעה כוסות, ומדוקדק היטב שהביאו קרבן פסח ואח"כ השתייה. שהרי נשאר ב' כוסות אחר הפסח ואחר כך אסור כבר לטעום כלום. ועשה יעקב כן בחכמה לפי שע"י שיהיה אוכל הפסח ושותה הכוסות ונאסר לטעום כולם שוב לא יהיה יכול לאכול ממה שביא